

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

P8_TA(2018)0447

Normy minimalne dla mniejszości w UE**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie norm minimalnych dla mniejszości w UE (2018/2036(INI))**

(2020/C 363/03)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2 i art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 19 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając art. 10, 21 i 22 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając dyrektywę Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającą w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (dyrektywa w sprawie równości rasowej) ⁽¹⁾,
- uwzględniając kryteria kopenhaskie oraz ogół prawodawstwa Unii (unijny dorobek prawny), które musi stosować kraj kandydujący, jeśli wyraża chęć przystąpienia do Unii Europejskiej,
- uwzględniając Deklarację praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych oraz Deklarację praw ludów tubylczych, przyjęte przez ONZ;
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1948 r.,
- uwzględniając rezolucję ONZ A/RES/60/7 w sprawie pamięci o Holokauście przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 1 listopada 2005 r.,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka i załączone do niej protokoły, w szczególności protokół nr 12 dotyczący zakazu dyskryminacji,
- uwzględniając sprawozdanie w sprawie praw podstawowych z 2018 r. opublikowane przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) oraz drugie badanie Unii Europejskiej na temat mniejszości i dyskryminacji (EU-MIDIS II) opublikowane przez FRA,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz załączony do niej protokół fakultatywny (A/RES/61/106) przyjęty w dniu 13 grudnia 2006 r.,
- uwzględniając Konwencję ramową Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych i Europejską kartę języków regionalnych lub mniejszościowych,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1985 w sprawie sytuacji i praw mniejszości narodowych w Europie przyjętą w 2014 r.,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2153 w sprawie promowania włączenia Romów i wędrowców przyjętą w 2017 r.,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2196 w sprawie ochrony i promowania języków regionalnych lub mniejszościowych w Europie przyjętą w 2018 r.,
- uwzględniając rezolucję Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy nr 424 w sprawie obecnej sytuacji języków regionalnych i mniejszościowych w Europie przyjętą w 2017 r.,
- uwzględniając zalecenie Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1201 w sprawie protokołu dodatkowego do europejskiej konwencji praw człowieka dotyczącego praw mniejszości przyjęte w 1993 r.,

---

⁽¹⁾ Dz.U. L 180 z 19.7.2000, s. 22.

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

- uwzględniając deklarację Komitetu Ministrów Rady Europy na temat nasilającej się w Europie antycygańskości i rasistowskiej przemocy wobec Romów przyjętą w dniu 1 lutego 2012 r.,
- uwzględniając wytyczne nr 5 w sprawie stosunków między Radą Europy a Unią Europejską przyjęte podczas trzeciego szczytu szefów państw i rządów Rady Europy w Warszawie w dniach 16 i 17 maja 2005 r.,
- uwzględniając dokument kopenhaski OBWE z 1990 r. oraz liczne zalecenia tematyczne i wytyczne na temat praw mniejszości wydane przez Wysokiego Komisarza ds. Mniejszości Narodowych OBWE oraz Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 lutego 2018 r. w sprawie ochrony i niedyskryminacji mniejszości w państwach członkowskich UE ⁽¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2017 r. w sprawie aspektów praw podstawowych w integracji Romów w UE: walka z antycygańskością ⁽²⁾,
- uwzględniając decyzję ramową Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 13 grudnia 2016 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 kwietnia 2015 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Romów – antycyganizm w Europie i uznanie przez UE dnia pamięci o ludobójstwie Romów podczas drugiej wojny światowej ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 września 2013 r. w sprawie języków europejskich zagrożonych wymarciem oraz różnorodności językowej w Unii Europejskiej, ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 czerwca 2005 r. w sprawie ochrony mniejszości i polityki walki z dyskryminacją w rozszerzonej Europie ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 grudnia 2017 r. w sprawie sprawozdania na temat obywatelstwa UE z 2017 r.: wzmocnienie praw obywateli w Unii demokratycznych przemian ⁽⁸⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2016 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w kwestii utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych ⁽⁹⁾,
- uwzględniając wyroki i orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), w szczególności w sprawie T-646/13 – Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe przeciwko Komisji Europejskiej, a także orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC),
- uwzględniając sprawozdania i badania FRA, takie jak sprawozdanie pt. „Respect for and protection of persons belonging to minorities 2008–2010” [Poszanowanie i ochrona osób należących do mniejszości – stan rzeczy w latach 2008–2010], a także inne właściwe sprawozdania opublikowane przez krajowe, europejskie i międzynarodowe organizacje i organizacje pozarządowe na ten temat,
- uwzględniając działalność i ustalenia intergrupy Parlamentu Europejskiego do spraw tradycyjnych mniejszości, wspólnot narodowych i języków,
- uwzględniając art. 52 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz opinię Komisji Kultury i Edukacji (A8-0353/2018),

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0032.

⁽²⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 171.

⁽³⁾ Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 55.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 238 z 6.7.2018, s. 2.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 328 z 6.9.2016, s. 4.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 93 z 9.3.2016, s. 52.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 124 E z 25.5.2006, s. 405.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 369 z 11.10.2018, s. 11.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 162.

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

- A. mając na uwadze, że prawa osób należących do mniejszości stanowią nieodłączną część praw człowieka, które są uniwersalne, niepodzielne i niezależne; mając na uwadze zasadnicze znaczenie ochrony i wspierania praw mniejszości dla pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz dla wspierania tolerancji, wzajemnego poszanowania, zrozumienia i współpracy między wszystkimi osobami mieszkającymi na danym terytorium;
- B. mając na uwadze, że UE jest mozaiką kultur, języków, religii, tradycji i historii, stanowiącą społeczność różnych obywateli zjednoczonych wokół wspólnych podstawowych wartości; mając na uwadze, że to bogactwo Europy nie jest dane raz na zawsze oraz że należy je chronić i pielęgnować;
- C. mając na uwadze, że około 8 % obywateli UE należy do mniejszości narodowej, a około 10 % posługuje się językiem regionalnym lub mniejszościowym; mając na uwadze, że uprzedzone nękanie, dyskryminacja – w tym dyskryminacja z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacja krzyżowa – oraz przemoc odbierają obywatelom możliwość pełnego korzystania z podstawowych praw i wolności oraz utrudniają im równy udział w życiu społecznym;
- D. mając na uwadze, że ochrona praw osób należących do mniejszości może pomagać w budowaniu zrównoważonej przyszłości Europy oraz przyczynić się do zagwarantowania, aby przestrzegane były zasady godności, równości i niedyskryminacji; mając na uwadze, że korzyści nie ograniczają się do mniejszości, ponieważ taka ochrona i takie wsparcie przyniosą stabilność, rozwój gospodarczy i dobrobyt wszystkim ludziom;
- E. mając na uwadze, że za pośrednictwem Traktatu z Lizbony termin „osoby należące do mniejszości” wprowadzono do prawa pierwotnego UE, co stanowiło pierwsze wyraźne odniesienie tego rodzaju w historii prawa Unii; mając na uwadze, że art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej stanowi, że „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości” oraz że „wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn”; zauważa, że wartości te są wspólne wszystkim państwom członkowskim oraz muszą być chronione i czynnie promowane przez UE i każde państwo członkowskie z osobna we wszystkich strategiach politycznych, zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym, w spójny sposób; mając na uwadze, że prawa te zasługują, by traktować je tak samo jak inne prawa zapisane w traktatach;
- F. mając na uwadze, że traktaty UE, zgodnie z podejściem prawa międzynarodowego w tym zakresie, nie definiują terminu „mniejszości”; mając na uwadze, że zgodnie z art. 17 TUE Komisja musi zapewnić stosowanie traktatów;
- G. mając na uwadze, że zgodnie z art. 19 TFUE Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może podjąć odpowiednie działania w celu zwalczania dyskryminacji;
- H. mając na uwadze, że pojęcie „mniejszości narodowe” stało się terminem prawa UE w wyniku jego zapisania w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej; mając na uwadze, że w art. 21 Karty wyraźnie podkreślono, że dyskryminacja jest zakazana; mając na uwadze, że należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę praw podstawowych przysługujących osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji;
- I. mając na uwadze, że art. 9 TUE ustanawiający obywatelstwo Unii Europejskiej wyraźnie stanowi, że Unia przestrzega zasady równości swoich obywateli, którzy są traktowani z jednakową uwagą przez jej instytucje, organy i jednostki organizacyjne;
- J. mając na uwadze, że Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych i karta języków są istotnymi osiągnięciami międzynarodowego systemu ochrony mniejszości i ważnymi międzynarodowymi narzędziami służącymi ustalaniu norm dla państw-stron; mając na uwadze, że efekty tych aktów są osłabione ze względu na powolny proces ratyfikacji, zastrzeżenia zgłaszane przez strony oraz brak uprawnień kontrolnych, wskutek czego stają się one zależne od dobrej woli państw; mając na uwadze, że systematyczny brak realizacji orzeczeń, decyzji i zaleceń również prowadzi do normalizacji nieprzestrzegania tych dwóch aktów międzynarodowych;
- K. mając na uwadze, że przy opracowywaniu wspólnych europejskich minimalnych norm w celu ochrony praw osób należących do mniejszości należy uwzględnić najlepsze praktyki stosowane już w państwach członkowskich, np. we Włoszech (Górna Adyga/Tyrol Południowy) lub w Niemczech (Szlezwik-Holsztyn);

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

- L. mając na uwadze, że prawa osób należących do mniejszości są gwarantowane zarówno przez wielostronne, jak i dwustronne umowy międzynarodowe oraz zapisane w porządkach konstytucyjnych wielu państw członkowskich, a ich przestrzeganie stanowi istotną przesłankę do oceny praworządności;
- M. mając na uwadze, że dyrektywa w sprawie równości rasowej stanowi kluczowy środek prawny służący zwalczaniu dyskryminacji etnicznej lub rasowej; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie jeszcze nie wdrożyły jej w pełni; mając na uwadze, że art. 5 tej dyrektywy stanowi, że dla zapewnienia całkowitej równości zasada równego traktowania nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu przez państwo członkowskie szczególnych środków mających zapobiegać niedogodnościom związanym z pochodzeniem rasowym lub etnicznym lub je wyrównywać;
- N. mając na uwadze, że motto Unii Europejskiej „Zjednoczona w różnorodności”, przyjęte w 2000 r., podkreśla poszanowanie różnorodności jako jednej z podstawowych wartości, na których opiera się Unia Europejska;
- O. mając na uwadze, że kryteria kopenhaskie stanowią część kryteriów przystąpienia do UE; mając na uwadze, że jedno z trzech kryteriów kopenhaskich wyraźnie wymaga od państw zagwarantowania demokracji, praworządności, praw człowieka oraz poszanowania i ochrony mniejszości; mając na uwadze, że prawa mniejszości przestają być monitorowane po uzyskaniu przez kraj kandydujący członkostwa w UE;
- P. mając na uwadze, że doświadczenie pokazuje, iż kraje kandydujące są bardziej skłonne do przestrzegania kryteriów kopenhaskich; mając na uwadze, że w wyniku braku odpowiednich ram, które gwarantowałyby spełnianie tych kryteriów po przystąpieniu do UE, niektóre państwa członkowskie mogą wykonać ogromny krok wstecz po uzyskaniu członkostwa w UE; mając na uwadze, że UE dotąd nie wypracowała wspólnych unijnych norm ochrony mniejszości w państwach członkowskich;
- Q. mając na uwadze, że obecnie Unia posiada narzędzia o tylko ograniczonej skuteczności w zakresie reagowania na systematyczne i instytucjonalne przejawy dyskryminacji, rasizmu i ksenofobii; mając na uwadze, że pomimo licznych apeli kierowanych do Komisji podjęto jedynie ograniczone działania, aby zapewnić skuteczną ochronę osób należących do mniejszości;
- R. mając na uwadze, że należy opracować solidne mechanizmy i procedury dotyczące praworządności, aby zapewnić przestrzeganie zasad i wartości traktatowych w całej Unii; mając na uwadze, że poszanowanie praw osób należących do mniejszości stanowi część składową tych wartości; mając na uwadze, że powinny istnieć skuteczne mechanizmy służące eliminacji nadal występujących braków; mając na uwadze, że takie mechanizmy powinny opierać się na udokumentowanych faktach, być obiektywne i niedyskryminujące oraz zgodne z zasadami pomocniczości, konieczności i proporcjonalności, obowiązywać w odniesieniu zarówno do instytucji państw członkowskich, jak i instytucji unijnych, a także opierać się na podejściu stopniowym, obejmującym zarówno sferę prewencyjną, jak i sferę naprawczą; mając na uwadze, że Parlament potwierdził swoje poparcie w tym względzie w rezolucji z dnia 25 października 2016 r. zawierającej zalecenia dla Komisji w sprawie utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych oraz że mogłoby to stanowić centralny punkt skoordynowanego europejskiego podejścia do sprawowania rządów, czego obecnie brakuje;
- S. mając na uwadze, że języki są integralną częścią europejskiej tożsamości i stanowią najbardziej bezpośredni kulturowy środek wyrazu; mając na uwadze, że poszanowanie różnorodności językowej stanowi podstawową wartość UE, jak określono np. w art. 22 Karty i w preambule do TUE, gdzie mowa o inspiracji „kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne”;
- T. mając na uwadze, że różnorodność językowa jest istotnym elementem bogactwa kulturowego regionu; mając na uwadze, że 40–50 mln osób w UE posługuje się jednym z jej 60 języków regionalnych i mniejszościowych, przy czym niektóre z nich są poważnie zagrożone; mając na uwadze, że w całej Europie można dostrzec zanikanie języków mniejszościowych; mając na uwadze, że języki, którymi posługują się niewielkie społeczności i które nie mają statusu języków urzędowych, są jeszcze bardziej zagrożone wymarciem;
- U. mając na uwadze, że jak się szacuje jedna osoba na tysiąc jako pierwszego języka używa narodowego języka migowego; mając na uwadze, że językom tym należy nadać status języków urzędowych;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

- V. mając na uwadze, że w otwartych społeczeństwach tożsamość indywidualna, a także tożsamość narodowa są ważne i nie wykluczają się wzajemnie; mając na uwadze, że krajowe systemy ustawodawcze państw członkowskich zawierają istotne luki w odniesieniu do mniejszości oraz wykazują niski poziom harmonizacji i symetrii;
- W. mając na uwadze, że dziedzictwo kulturowe Europy jest bogate i różnorodne; mając na uwadze, że dziedzictwo kulturowe wzbogaca życie poszczególnych obywateli; mając na uwadze, że art. 3 TUE stanowi, że Unia „szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz czuwa nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy”; mając na uwadze, że osoby należące do mniejszości od wieków żyjących w Europie wnoszą wkład w to bogate, wyjątkowe i różnorodne dziedzictwo oraz stanowią nieodłączną część europejskiej tożsamości;
- X. mając na uwadze, że występują duże rozbieżności między państwami członkowskimi w uznawaniu mniejszości i w poszanowaniu ich praw; mając na uwadze, że mniejszości w UE wciąż spotykają się z zinstytucjonalizowaną dyskryminacją i są przedmiotem poniżających stereotypów, a nawet ich prawa nabyte często są ograniczane lub stosowane wybiórczo;
- Y. mając na uwadze, że istnieje różnica między ochroną mniejszości a polityką antydyskryminacyjną; mając na uwadze, że brak dyskryminacji nie wystarczy, aby powstrzymać asymilację; mając na uwadze, że faktyczna równość wykracza poza powstrzymywanie się od dyskryminacji i oznacza zagwarantowanie mniejszościom możliwości korzystania z przysługujących im praw, takich jak prawo do tożsamości, posługiwania się językiem i nauki, prawa kulturalne i obywatelskie itd., na równi z większością;
- Z. mając na uwadze, że nasilenie przemocy ksenofobicznej i mowy nienawiści w Unii Europejskiej, często promowane przez siły skrajnie prawicowe, dotyka osoby należące do mniejszości i jest wymierzone w te osoby;
- AA. mając na uwadze, że obywatele UE należący do mniejszości oczekują wzmocnionych działań na szczeblu UE na rzecz ochrony ich praw, o czym świadczą liczne petycje złożone do Parlamentu Europejskiego w tej kwestii;
- AB. mając na uwadze, że pod europejską inicjatywą obywatelską „Minority Safepack” podpisało się 1 215 879 osób z całej UE, co pokazuje, że obywatele UE chcą wzmocnienia ram prawnych regulujących politykę dotyczącą mniejszości na szczeblu UE;
- AC. mając na uwadze, że można by znacznie poprawić sposób, w jaki prawa mniejszości są faktycznie urzeczywistniane w UE; mając na uwadze, że legitymacja instytucji demokratycznych opiera się na uczestnictwie i reprezentacji wszystkich grup społecznych, w tym osób należących do mniejszości;
1. przypomina, że państwa członkowskie mają obowiązek zagwarantowania mniejszościom możliwości pełnego korzystania z przysługujących im praw człowieka, zarówno indywidualnie, jak i we wspólnocie;
  2. przypomina, że wprawdzie ochrona mniejszości jest częścią kryteriów kopenhaskich, obowiązujących zarówno państwa kandydujące, jak i państwa członkowskie, nie ma jednak gwarancji, że państwa kandydujące będą wywiązywać się ze zobowiązań przyjętych na podstawie kryteriów kopenhaskich, gdy zostaną państwami członkowskimi;
  3. zauważa, że w UE nadal brakuje skutecznych narzędzi służących monitorowaniu i egzekwowaniu poszanowania praw mniejszości; ubolewa, że w dziedzinie ochrony mniejszości UE albo przyjmuje założenie, że państwa członkowskie respektują prawa mniejszości, albo opiera się na zewnętrznych instrumentach monitorowania, takich jak instrumenty ONZ, Rady Europy lub OBWE;
  4. zauważa, że spełnianie przez państwa kryteriów kopenhaskich przed przystąpieniem do UE oraz po przystąpieniu musi być przedmiotem stałego monitorowania i dialogu w obrębie Parlamentu, Komisji i Rady, a także między tymi instytucjami; podkreśla potrzebę zapewnienia kompleksowego unijnego systemu ochrony mniejszości, wraz z towarzyszącym mu solidnym mechanizmem monitorowania;
  5. przypomina, że zgodnie z art. 17 ust. 1 TUE Komisja jako strażniczka traktatów ma legitymację i uprawnienia, by czuwać nad poszanowaniem przez wszystkie państwa członkowskie praworządności i innych wartości, o których mowa w art. 2 TUE; uważa w związku z tym, że działania, które Komisja podejmuje, aby wykonać to zadanie i zapewnić dalsze spełnianie warunków, które były spełnione przed przystąpieniem danego państwa członkowskiego do UE, nie naruszają suwerenności państw członkowskich;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

6. przypomina, że w ramach istniejących norm międzynarodowych każde państwo członkowskie ma prawo do zdefiniowania osób należących do mniejszości narodowych;

7. przypomina, że nie ma wspólnych unijnych norm dotyczących praw mniejszości w UE ani nie wspólnego stanowiska co do tego, które osoby można uznać za należące do mniejszości; zwraca uwagę, że ani Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych przyjęta przez ONZ, ani Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych nie zawierają definicji mniejszości; podkreśla potrzebę ochrony wszystkich mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych, niezależnie od definicji, oraz zaznacza, że wszelkie definicje należy stosować elastycznie, ponieważ w istocie objęcie danych beneficjentów ochroną praw mniejszości często stanowi element ewolucyjnego procesu mogącego ostatecznie skutkować formalnym uznaniem; zaleca, by w odniesieniu do zasad pomocniczości, proporcjonalności i niedyskryminacji definicja „mniejszości narodowej” opierała się na definicji wprowadzonej w zaleceniu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1201 (1993) w sprawie protokołu dodatkowego do europejskiej konwencji praw człowieka dotyczącego praw mniejszości, stanowiącej, że jest to grupa osób w danym państwie, które:

- przebywają na terytorium tego państwa i są jego obywatelami,
- utrzymują istniejące od dawna, silne i trwałe więzi z tym państwem,
- wykazują odrębne cechy etniczne, kulturowe, religijne lub językowe,
- stanowią na tyle liczną społeczność, że zachowują odrębność, choć ustępują pod względem liczebności reszcie ludności danego państwa lub jednego z regionów tego państwa,
- kierują się troską o zachowanie wspólnymi siłami tego, co stanowi o ich wspólnej tożsamości, w tym kultury, tradycji, religii lub języka;

8. przypomina o wytycznych nr 5 w sprawie stosunków między Radą Europy a Unią Europejską przyjętych podczas trzeciego szczytu szefów państw i rządów Rady Europy w Warszawie w dniach 16 i 17 maja 2005 r., które stanowią, że „Unia Europejska dąży do transponowania aspektów konwencji Rady Europy leżących w jej kompetencjach do prawa Unii Europejskiej”;

9. zauważa, że niektóre postanowienia Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych i Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych („karty języków”) wchodzą w zakres kompetencji UE, oraz przypomina, że FRA uznała, że wprawdzie Unia nie posiada ogólnych kompetencji ustawodawczych do stanowienia prawa w dziedzinie ochrony mniejszości narodowych jako takiej, ale „może stanowić prawo w różnych kwestiach, które dotyczą osób należących do mniejszości narodowych”;

10. uważa, że istnieje potrzeba opracowania wniosku ustawodawczego w sprawie minimalnych norm ochrony mniejszości w UE, po przeprowadzeniu odpowiedniej oceny skutków i zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności mającymi zastosowanie do państw członkowskich, z myślą o poprawie sytuacji mniejszości i ochronie już istniejących praw we wszystkich państwach członkowskich, przy jednoczesnym unikaniu podwójnych standardów; uważa, że należy zacząć od norm już skodyfikowanych w międzynarodowych aktach prawnych i że normy te powinny być silnie ugruntowane w ramach prawnych gwarantujących demokrację, praworządność i prawa podstawowe w całej UE oraz uzupełnione sprawnym mechanizmem monitorowania, przy czym należy przestrzegać zasad pomocniczości i proporcjonalności; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zadbania, by ich systemy prawne gwarantowały niedyskryminowanie osób należących do mniejszości, oraz do przyjęcia i wdrożenia ukierunkowanych środków ochronnych;

11. przypomina, że ochrona praw mniejszości stanowi część wniosku dotyczącego zawarcia Paktu UE na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych; w związku z tym przypomina o swoim postulacie zawartym w rezolucji z dnia 25 października 2016 r. w sprawie unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych oraz ponownie apeluje do Komisji o przedstawienie wniosku dotyczącego zawarcia Paktu UE na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych; wzywa Komisję, aby uwzględniała prawa mniejszości we wszystkich możliwych elementach unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych;

12. zachęca Komisję do ustanowienia na szczeblu UE organu (albo w ramach istniejących struktur, albo stanowiącego odrębną jednostkę) odpowiedzialnego za uznawanie i ochronę mniejszości w UE;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

13. z zadowoleniem przyjmuje pomyślną rejestrację europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Minority SafePack”, w ramach której wzywa się do ustanowienia europejskich ram ochrony mniejszości, a także zbieranie podpisów pod tą inicjatywą; zachęca Komisję, aby rozważyła możliwość poczynienia postępów w celu zapewnienia lepszej reprezentacji interesów i potrzeb mniejszości na szczeblu UE;

14. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby zagwarantowały prawo osób należących do mniejszości do zachowania, ochrony i rozwoju własnej tożsamości oraz podjęły działania niezbędne do wspierania skutecznego uczestnictwa mniejszości w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym oraz w działalności publicznej;

15. przypomina, że obywatelstwo UE uzyskuje się na podstawie obywatelstwa państwa członkowskiego, które regulowane jest prawem krajowym; przypomina, że w kwestii dostępu do obywatelstwa krajowego państwa członkowskie powinny kierować się zasadami prawa UE, takimi jak zasady proporcjonalności i niedyskryminacji, dokładnie rozwinięte w orzecznictwie TSUE; zwraca uwagę, że art. 20 TFUE stanowi, iż każda osoba posiadająca obywatelstwo państwa członkowskiego jest również obywatelem Unii i korzysta z praw oraz podlega obowiązkom, o których mowa w traktatach i w Karcie praw podstawowych; przypomina, że zgodnie z traktatami instytucje UE muszą poświęcać jednakową uwagę wszystkim obywatelom UE;

16. przypomina o swoim głębokim zaniepokojeniu tym, że znaczna liczba Romów w Europie to bezpaństwowcy, co sprawia, że są oni całkowicie pozbawieni dostępu do usług socjalnych i edukacyjnych oraz usług opieki zdrowotnej i spycha ich na faktyczny margines społeczeństwa; wzywa państwa członkowskie, aby zniosły bezpaństwowość oraz zapewniły wszystkim możliwość korzystania z podstawowych praw człowieka;

17. zachęca państwa członkowskie do podjęcia skutecznych środków w celu wyeliminowania wszelkich przeszkód utrudniających osobom należącym do mniejszości dostęp do systemu opieki zdrowotnej; zauważa, że grupy mniejszościowe mają gorszy dostęp do opieki zdrowotnej i informacji dotyczących zdrowia; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby zapewniły mniejszościom wolny od dyskryminacji dostęp do opieki zdrowotnej, zarówno w zakresie zdrowia fizycznego, jak i psychicznego;

18. wzywa Unię Europejską do przystąpienia do Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych i do karty języków, a państwa członkowskie do ratyfikacji tych aktów, a także wzywa Unię Europejską i państwa członkowskie do przestrzegania ustanowionych w nich zasad; wzywa państwa członkowskie i Komisję, aby powstrzymały się od działań sprzecznych z tymi zasadami; zaznacza, że przy tworzeniu minimalnych norm dotyczących mniejszości w UE instytucje i państwa członkowskie muszą powstrzymać się od przyjmowania przepisów i środków administracyjnych osłabiających lub naruszających prawa osób należących do mniejszości;

19. potwierdza, że ludność tubylcza nie powinna doświadczać jakiegokolwiek dyskryminacji podczas korzystania z przysługujących jej praw oraz powinna mieć prawo do godności i odrębności swojej kultury, tradycji, historii i aspiracji, co musi być odzwierciedlane w edukacji i dostępnych publicznie informacjach; zachęca państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do ratyfikacji Konwencji dotyczącej ludności tubylczej i plemiennej (konwencji MOP nr 169) oraz do jej wdrożenia w dobrej wierze;

20. uważa, że w UE należy opracować wspólne europejskie minimalne normy dotyczące ochrony praw osób należących do mniejszości, zgodnie z zasadami proceduralnymi opartymi na dobrosąsiedzkich i przyjaznych stosunkach oraz przy zapewnieniu współpracy zarówno między państwami członkowskimi, jak i z państwami ościennymi nienależącymi do UE, na podstawie wdrażania standardów i norm międzynarodowych; uważa, że przyjęcie wspólnych i minimalnych norm europejskich nie powinno prowadzić do ograniczenia obecnie obowiązujących praw i norm zapewniających ochronę osobom należącym do mniejszości; przypomina o potrzebie wdrażania zobowiązań przyjętych oraz zasad opracowanych w ramach OBWE, w szczególności w jej zaleceniach i wytycznych tematycznych; przypomina, że Komisja już uwzględniła te normy w kontekście kryteriów kopenhaskich w trakcie negocjacji akcesyjnych; w związku z tym wzywa Komisję do stosowania jednakowych norm w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich UE;

21. zaznacza, że sama polityka antydyskryminacyjna nie rozwiązuje problemów doświadczanych przez mniejszości i nie zapobiega ich asymilacji; zwraca uwagę, że osoby należące do mniejszości stanowią szczególną grupę pod względem prawa do środków odwoławczych i mają konkretne potrzeby, które należy zaspokoić, aby zapewnić im pełną i skuteczną równość, oraz że należy koniecznie respektować i wspierać ich prawa, w tym prawo do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej lub językowej, przy jednoczesnym poszanowaniu tożsamości, wartości i zasad państwa, w którym mieszkają; zachęca Komisję, aby promowała regularne monitorowanie różnorodności językowej i kulturowej w UE;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

22. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby nadal wspierały i finansowały gromadzenie wiarygodnych i rzetelnych danych dotyczących równości, w konsultacji z przedstawicielami mniejszości, w celu dokonania pomiaru nierówności i dyskryminacji; wzywa do skutecznego ogólnounijnego monitorowania sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych; uważa, że FRA powinna intensywniej monitorować dyskryminację mniejszości narodowych i etnicznych w państwach członkowskich;

23. uznaje istotną rolę, jaką społeczeństwo obywatelskie i organizacje pozarządowe odgrywają w ochronie mniejszości, zwalczając dyskryminację i promując prawa mniejszości; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby promowały wystarczające finansowanie i wspieranie tych organizacji;

24. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zagwarantowały ochronę mniejszości w obrębie mniejszości oraz rozwiązały problem nierówności w obrębie nierówności, gdyż osoby należące do mniejszości często doświadczają dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji krzyżowej; zwraca się do Komisji i państw członkowskich o przeprowadzenie badań w celu rozwiązania złożonego problemu dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji krzyżowej

Zwalczanie dyskryminacji, przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści

25. wyraża zaniepokojenie alarmującym wzrostem liczby przestępstw z nienawiści oraz nasileniem się mowy nienawiści o podłożu rasistowskim, ksenofobicznym lub ze względu na nietolerancję religijną wobec mniejszości w Europie; wzywa UE i państwa członkowskie do nasilenia walki z mową nienawiści i dyskryminacyjnymi postawami i postępowaniem; wzywa Komisję i FRA, aby kontynuowały prace nad monitorowaniem przestępstw z nienawiści i mowy nienawiści wobec mniejszości w państwach członkowskich oraz regularnie przedstawiały sprawozdania dotyczące konkretnych przypadków i tendencji;

26. jednoznacznie potępia wszelkiego rodzaju dyskryminację, niezależnie od przyczyn, oraz wszelkiego rodzaju segregację, mowę nienawiści, przestępstwa z nienawiści i wykluczenie społeczne, a także wzywa Komisję i państwa członkowskie do wyraźnego potępienia i karania za negowanie przemocy wobec mniejszości narodowych i etnicznych; podtrzymuje stanowisko wyrażone w rezolucji z dnia 25 października 2017 r. w sprawie aspektów praw podstawowych w integracji Romów w UE: walka z antycygańskością; przypomina, że wszyscy obywatele europejscy powinni otrzymywać taką samą pomoc i ochronę, niezależnie od pochodzenia etnicznego lub kulturowego; wzywa Komisję do stworzenia ram europejskich, a państwa członkowskie do opracowania szczegółowych planów krajowych na rzecz rozwiązania problemu przemocy o podłożu ksenofobicznym oraz mowy nienawiści wobec osób należących do mniejszości;

27. zaznacza, że państwa członkowskie powinny wspierać przyjazne i stabilne stosunki wzajemne oraz zachęca je do utrzymywania otwartego i wspierającego dialogu z krajami ościennymi, zwłaszcza w regionach przygranicznych, gdzie może występować wiele języków i kultur;

28. zachęca Komisję i państwa członkowskie do zainicjowania działań na rzecz podnoszenia świadomości, mających na celu uwrażliwienie społeczeństwa UE na różnorodność oraz promowanie wszelkiego rodzaju pokojowego manifestowania kultur mniejszościowych; zachęca państwa członkowskie, aby uwzględniały historię mniejszości narodowych i etnicznych oraz promowały kulturę tolerancji w szkołach w ramach programów nauczania; zachęca Komisję i państwa członkowskie do rozpoczęcia dialogu kulturalnego, w tym, choć nie wyłącznie, w szkołach, dotyczącego różnych form i przejawów nienawiści wobec mniejszości; zachęca państwa członkowskie do zadbania, aby niedyskryminacja oraz historia i prawa osób należących do mniejszości były włączane do krajowych systemów edukacji jako ich istotna część;

29. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby inicjowały kampanie przeciwko mowie nienawiści, powołały w ramach sił policyjnych jednostki ds. przeciwdziałania przemocy z nienawiści działające na podstawie wiedzy o trudnościach, z jakimi spotykają się różne grupy mniejszościowe, i zapewniły im szkolenia w miejscu pracy, a także zagwarantowały osobom należącym do mniejszości równość wobec prawa i zapewniły im równy dostęp do wymiaru sprawiedliwości i praw procesowych;

30. uważa, że Komisja i państwa członkowskie muszą zapewnić osobom należącym do mniejszości możliwość korzystania z przysługujących im praw bez lęku; w związku z tym zachęca państwa członkowskie, aby włączyły obowiązkową edukację w zakresie praw człowieka, obywatelstwa demokratycznego i świadomości politycznej do programów nauczania na wszystkich poziomach; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby zapewniły obowiązkowe szkolenia dla osób sprawujących odpowiedzialne funkcje, pełniących kluczową rolę w prawidłowym wdrażaniu prawa UE i państw członkowskich oraz potrzebujących odpowiednio przygotowania, by służyć wszystkim obywatelom z zastosowaniem podejścia opartego na prawach człowieka; wzywa Komisję i państwa członkowskie do rozwiązania problemu dyskryminacji krzyżowej zarówno za pomocą polityki, jak i programów finansowania;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

31. zachęca państwa członkowskie, aby z myślą o zdobyciu wzajemnego zaufania ustanowiły krajowe komisje prawdy i pojednania na rzecz uznania prześladowania, wykluczenia i odrzucenia osób należących do mniejszości na przestrzeni wieków oraz udokumentowania tych kwestii; wzywa państwa członkowskie, aby jednoznacznie potępiały i karały negowanie aktów okrucieństwa wobec osób należących do mniejszości oraz zachęca je do organizowania na szczeblu państwowym obchodów dni pamięci poświęconych grupom mniejszościowym, takich jak Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu Romów; zachęca je do powołania instytucji prezentujących historię i kulturę grup mniejszościowych oraz do udzielania im wsparcia zarówno finansowego, jak i administracyjnego;

32. uważa, że zasadnicze znaczenie ma aktywne i konstruktywne uczestnictwo społeczne, gospodarcze, polityczne i kulturalne grup mniejszościowych; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania strategii obejmujących działania proaktywne i reaktywne w oparciu o faktyczne, systematyczne konsultacje z przedstawicielami grup mniejszościowych, oraz do zaangażowania ich w prowadzenie, monitorowanie i ocenę głównych programów i projektów organizowanych na wszystkich szczeblach, w tym na szczeblu lokalnym w celu zapewnienia ich niedyskryminującego charakteru sprzyjającego włączeniu społecznemu;

33. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnego i dokładnego wdrożenia, stosowania i egzekwowania dyrektywy w sprawie równości rasowej oraz zachęca je do zaangażowania w kampanie podnoszenia świadomości na temat ustawodawstwa antydyskryminacyjnego; uważa, że państwa członkowskie powinny zapewnić dostatecznie skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające kary zgodnie z wymogami tej dyrektywy; wzywa Komisję, aby właściwie monitorowała wdrażanie tej dyrektywy;

34. wyraża ubolewanie z powodu faktu, że dyrektywa w sprawie równego traktowania zaproponowana w 2008 r. (COM(2008)0426) wciąż czeka na zatwierdzenie przez Radę; ponownie apeluje do Rady o jak najszybsze przyjęcie stanowiska w sprawie wniosku;

Mniejszości narodowe i etniczne

35. zauważa, że mniejszości narodowe i etniczne są to grupy osób należących do mniejszości oraz mieszkających na tym samym terytorium i posiadających wspólną tożsamość, w niektórych przypadkach w wyniku zmian granic, a w innych w wyniku przebywania przez długi czas na obszarze, na którym udało się im zachować tożsamość; wzywa Komisję i państwa członkowskie do ochrony tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz do stworzenia warunków do wspierania tej tożsamości; wskazuje na ważną rolę, jaką władze regionalne i lokalne w UE mogą odegrać w ochronie mniejszości narodowych i etnicznych, oraz uważa, że reorganizacja administracyjna i zmiany podziałów terytorialnych nie mogą mieć negatywnych skutków dla mniejszości narodowych; zachęca państwa członkowskie do zapewnienia zasobów finansowych na potrzeby wdrożenia praw mniejszości z budżetu centralnego, aby nie obciążać budżetów lokalnych;

36. zachęca Komisję i państwa członkowskie do zagwarantowania mniejszościom narodowym i etnicznym równych szans uczestnictwa w życiu politycznym i społecznym; zachęca państwa członkowskie do przyjęcia ordynacji i przepisów wyborczych ułatwiających reprezentację mniejszości narodowych i etnicznych; wzywa państwa członkowskie do podjęcia niezwłocznych działań korygujących, aby położyć kres dyskryminującej rejestracji urodzeń, prowadzić rejestrację urodzeń członków grup mniejszościowych bez dyskryminacji oraz zapewnić niedyskryminujący charakter wydawanych dokumentów tożsamości;

37. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby przeprowadziły spójną analizę obecnych strategii politycznych dotyczących mniejszości z myślą o sprecyzowaniu mocnych i słabych stron oraz zagwarantowaniu przestrzegania praw mniejszości narodowych i etnicznych;

38. wzywa FRA do opracowania opinii w sprawie stworzenia środków na rzecz ochrony i wspierania praw osób należących do mniejszości narodowych zgodnie z wyrokiem TSUE nr T-646/13;

Prawa kulturalne

39. podkreśla, że działalność kulturalna stanowi istotny obszar umożliwiający zachowanie tożsamości mniejszości narodowych i etnicznych oraz że ochrona tradycji mniejszości i wyrażanie wartości artystycznych w języku ojczystym mają szczególne znaczenie dla ochrony europejskiej różnorodności; zwraca uwagę, że zachowanie dziedzictwa kulturowego mniejszości leży we wspólnym interesie UE i państw członkowskich; zachęca Komisję i państwa członkowskie do wspierania, wzmacniania i promowania praw kulturalnych mniejszości;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

40. przypomina, że zrozumienie pojęcia „kultura” ma zasadnicze znaczenie dla określenia zakresu praw mniejszości pod tym względem; przypomina również, że szeroko rozumiana kultura stanowi sumę działań oraz osiągnięć materialnych i niematerialnych danej społeczności, które odróżniają ją od innych społeczności; podkreśla, że prawa kulturalne powinny obejmować prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym, prawo do korzystania z kultury, prawo wyboru przynależności do grupy, prawa językowe oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i naukowego;

41. zachęca Komisję i państwa członkowskie do uznania wkładu, jaki mniejszości narodowe i etniczne wnoszą do dziedzictwa kulturowego Unii, do wzmocnienia dialogu z przedstawicielami mniejszości i osobami należącymi do mniejszości oraz do określenia i wdrożenia skoordynowanych strategii politycznych i działań na potrzeby zrównoważonego zarządzania ochroną i rozwojem kultury mniejszości; zachęca państwa członkowskie do zagwarantowania odpowiedniego stopnia instytucjonalizacji praktyk na szczeblu krajowym w celu ochrony praw kulturalnych;

42. zachęca Komisję i państwa członkowskie do angażowania i wspierania mniejszości narodowych i etnicznych oraz należących do nich osób w promowanie wiedzy i umiejętności, które są konieczne do zabezpieczenia i rozwoju dziedzictwa kulturowego i które należy przekazać przyszłym pokoleniom, oraz do zrównoważonego zarządzania tym dziedzictwem kulturowym; zachęca Komisję i państwa członkowskie do ustanowienia i utrzymywania znaczących funduszy kulturalnych dla osób należących do mniejszości, zarówno w wymiarze poziomym, jak i pionowym, aby zapewnić skuteczne, przejrzyste i sprawiedliwe wsparcie dla życia kulturalnego społeczności mniejszościowych;

43. podkreśla fakt, że media odgrywają centralną rolę w odniesieniu do praw kulturalnych i językowych; przypomina, że dostępność, możliwość uzyskania i przekazania informacji i treści w języku, który dana osoba w pełni rozumie i w którym się komunikuje, stanowi warunek wstępny równoprawnego i skutecznego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym; w związku z tym zauważa, że należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych żyjących na obszarach przygranicznych, wiejskich i oddalonych; wyraża zaniepokojenie z powodu niedostatecznego finansowania mediów publikujących lub nadających treści w językach regionalnych lub mniejszościowych; zachęca Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia odpowiedniego finansowania dla organizacji lub mediów reprezentujących mniejszości, aby przyczynić się do zachowania tożsamości mniejszości kulturowych, a także aby umożliwić im dzielenie się poglądami, językiem i kulturą z większością;

44. wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zapewniły niezależne funkcjonowanie mediów, wspierały używanie języków mniejszościowych w mediach oraz uwzględniały mniejszości narodowe i etniczne przy wydawaniu koncesji na usługi medialne, w tym podczas przydziału widma nadawcom telewizyjnym i radiowym; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby przyznawały odpowiednie środki finansowe organizacjom reprezentującym mniejszości, tak aby wzmocnić ich poczucie przynależności do danych grup mniejszościowych oraz ich identyfikację z tymi grupami, a także zwracać uwagę większości na tożsamość, języki, historię i kulturę mniejszości;

45. przypomina o zasadniczej roli mediów publicznych w promowaniu takich treści, szczególnie w kontekście kontroli demokratycznej sprawowanej ze strony władz lokalnych czy regionalnych; zachęca Komisję do stworzenia warunków prawnych i regulacyjnych zapewniających swobodę nadawania, przesyłania i odbierania treści audiowizualnych w regionach, w których mieszkają mniejszości, tak aby mogły one oglądać i słuchać treści w języku ojczystym i aby treści te były nadawane transgranicznie bez blokowania geograficznego;

46. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zadbania za pomocą odpowiednich środków, aby za pośrednictwem audiowizualnych usług medialnych nie nawoływano do przemocy lub nienawiści wobec osób należących do mniejszości; podkreśla, że media odgrywają istotną rolę w relacjonowaniu naruszeń praw mniejszości oraz że jeżeli nie informuje się o codziennej rzeczywistości z którą muszą mierzyć się mniejszości, pozostaje ona niewidoczna;

47. zachęca państwa członkowskie do unikania działań i strategii o charakterze politycznym i prawnym, które mają na celu wprowadzenie restrykcyjnych środków, takich jak obowiązek stosowania napisów dialogowych lub tłumaczeń i obowiązkowy parytet na rzecz programów w językach urzędowych; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby umożliwiały i promowały obecność mediów przekazujących treści w językach regionalnych lub mniejszościowych, również w środowisku online; apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby zapewniły odpowiednie środki finansowe lub dotacje dla organizacji i mediów reprezentujących mniejszości narodowe i etniczne z uwzględnieniem ich regionalnej specyfiki i potrzeb;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

48. wzywa państwa członkowskie, aby w związku z Europejskim Rokiem Dziedzictwa Kulturowego wzmacniały i promowały kultury mniejszości obecnych na ich terytoriach, w ten sposób przyczyniając się do upowszechniania ich historii i tradycji oraz dbając o to, by dane społeczności nie pozostawały w izolacji;

49. podkreśla, że prowadzona polityka dziedzictwa kulturowego powinna sprzyjać włączeniu społecznemu, opierać się na społeczności i mieć charakter partycypacyjny oraz obejmować konsultacje i dialog z danymi społecznościami mniejszościowymi;

Prawo do nauki

50. zwraca uwagę, że kształcenie nadal odgrywa kluczową rolę w socjalizacji i rozwoju tożsamości, a także pozostaje głównym narzędziem odrodzenia i zachowania zagrożonych języków mniejszościowych; zaznacza, że każda osoba należąca do mniejszości narodowej ma prawo do nauki w języku mniejszościowym; podkreśla, że ciągłość kształcenia w języku ojczystym jest niezbędna dla zachowania tożsamości kulturowej i językowej; zauważa, że w odniesieniu do kształcenia w języku mniejszościowym nie istnieje jeden najlepszy praktyk, który byłby odpowiedni dla wszystkich mniejszości narodowych i etnicznych; zauważa konieczność poświęcenia szczególnej uwagi osobom posługującym się językiem migowym;

51. przypomina, że w art. 14 Konwencji ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych zaleca się, by państwa-strony podjęły starania w celu zadbania o to, by – w miarę możliwości i w ramach ich systemów edukacji – osoby należące do mniejszości narodowych miały odpowiednie możliwości nauki danego języka mniejszościowego lub kształcenia się w tym języku, niezależnie od uczenia się języka urzędowego lub nauczania w tym języku;

52. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby w ramach dalszych działań tworzyły odpowiednie narzędzie mające na celu promowanie i wspieranie oficjalnego używania języków mniejszości narodowych i etnicznych na terytoriach zamieszkałych przez te mniejszości, na szczeblu lokalnym lub regionalnym i zgodnie z zasadami Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych i karty języków, przy jednoczesnym dbaniu, aby ochrona języków regionalnych i mniejszościowych oraz zachęcanie do ich używania nie wpływały negatywnie na języki urzędowe i obowiązek uczenia się ich;

53. wyraża ubolewanie, że niektóre państwa członkowskie nie ratyfikowały jeszcze karty języków, a część z tych, które dokonały ratyfikacji, nie wdrażają karty skutecznie; wyraża rozczarowanie faktem, że w niektórych państwach członkowskich istniejące prawa albo nie zostały wdrożone, albo są otwarcie lekceważone;

54. zachęca Komisję i państwa członkowskie do zadbania, zgodnie z normami międzynarodowymi, aby osobom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych zagwarantowano prawa i zapewniono odpowiednie możliwości pobierania nauki w języku mniejszościowym, a także kształcenia się w języku ojczystym w zarówno publicznych, jak i prywatnych placówkach edukacyjnych; zachęca państwa członkowskie do opracowania odpowiednich strategii edukacyjnych oraz do wdrożenia tych, które najlepiej odpowiadają potrzebom mniejszości narodowych i etnicznych, w tym za pomocą specjalnych programów edukacyjnych lub specjalnych programów nauczania i podręczników; zachęca państwa członkowskie do zapewnienia środków finansowych na szkolenia dla nauczycieli w celu zapewnienia skutecznego nauczania w językach mniejszościowych oraz do włączenia najlepszych praktyk w zakresie nauczania języków obcych do metodyki nauczania języków urzędowych w przypadku programów nauczania dla szkół, które prowadzą edukację w języku mniejszościowym; podkreśla, że państwa członkowskie powinny wspierać nauczanie zarówno języków regionalnych lub mniejszościowych, jak i języka urzędowego z zastosowaniem odpowiednich metod;

55. zachęca państwa członkowskie do zadbania, aby osoby, które posługują się językiem regionalnym lub mniejszościowym jako językiem ojczystym, miały możliwość nauczania się języka urzędowego w wystarczającym stopniu, przez włączenie dobrych praktyk wypracowanych w nauczaniu języków obcych i języka drugiego do podejścia metodologicznego przyjętego w nauczaniu języka urzędowego danego państwa;

56. podkreśla, że osoby należące do mniejszości powinny również uczyć się języka, historii i kultury ludności stanowiącej większość, a uczniów należących do ludności stanowiącej większość, jak i społeczeństwo w ogóle, należy zaznajomić z historią i kulturą mniejszości oraz umożliwić im naukę języków mniejszościowych;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

57. zachęca państwa członkowskie, aby wspierały opracowywanie podręczników odpowiadających potrzebom osób posługujących się językami regionalnymi lub mniejszościowymi, a jeśli okaże się to niemożliwe – ułatwiały korzystanie z podręczników wydanych w tych językach w innych państwach, we współpracy z organami regulacyjnymi do spraw edukacji w państwach, w których dane języki są używane;

58. podkreśla znaczenie kształcenia wyższego w języku ojczystym oraz szkolenia specjalistów w zakresie konkretnej terminologii, zwłaszcza w regionach zamieszkanym przez dużą liczbę osób posługujących się danym językiem; podkreśla ogromną potrzebę kształcenia lekarzy w językach mniejszościowych;

59. zachęca rządy państw członkowskich do włączania przedstawicieli mniejszości w dyskusje na temat organizacji systemów edukacji;

60. zachęca państwa członkowskie do wyznaczenia preferencyjnych progów w odniesieniu do nauki języków regionalnych lub mniejszościowych w celu zapewnienia równego dostępu do kształcenia; zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby wspierały prawo osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających na obszarach o znacznej liczbie takich mniejszości, w tym na obszarach wiejskich lub na obszarach o szeroko rozproszonych osadach, do pobierania nauki w języku mniejszościowym, w szczególności w języku ojczystym, o ile istnieje wystarczające zapotrzebowanie; wzywa Komisję i państwa członkowskie do zadbania, by przez reformy edukacji i politykę edukacyjną nie ograniczano prawa do pobierania nauki w języku mniejszościowym;

61. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby promowały dostępność zintegrowanego wsparcia w wymiarze wertykalnym dla języków mniejszościowych i regionalnych w systemach edukacji, szczególnie przez utworzenie w ministerstwach edukacji państw członkowskich, a także w Komisji jednostek odpowiedzialnych za włączenie nauczania języków mniejszościowych i regionalnych do programów nauczania; zachęca państwa członkowskie do promowania ciągłości ścieżki kształcenia w językach mniejszościowych, począwszy od edukacji przedszkolnej aż po szkolnictwo wyższe;

62. podkreśla, że szkolenie nauczycieli i dostęp do wysokiej jakości podręczników i materiałów dydaktycznych to zasadnicze warunki wstępne zapewnienia uczniom kształcenia na wysokim poziomie; uważa, że programy nauczania, materiały edukacyjne i podręczniki do historii powinny zapewniać uczciwy, dokładny i bogaty w informacje obraz społeczeństwa i kultury grup mniejszościowych; zauważa, że powszechnie znanym, wymagającym rozwiązaniem problemu związanym z nauczaniem języka mniejszościowego jest niewystarczająca dostępność wysokiej jakości materiałów dydaktycznych oraz odpowiednio wykwalifikowanych nauczycieli języka mniejszościowego; zauważa, że wielowymiarowe nauczanie historii powinno stanowić wymóg we wszystkich szkołach, zarówno w społecznościach mniejszościowych, jak i większościowych; zwraca uwagę na znaczenie opracowania szkoleń dla nauczycieli stosownie do potrzeb związanych z nauczaniem na różnych poziomach i w różnych rodzajach szkół;

63. podkreśla, że nauczanie języków mniejszościowych przyczynia się do wzajemnego zrozumienia między większościami i mniejszościami oraz zbliża społeczności; zachęca państwa członkowskie, aby stosowały środki pozytywne w celu zapewnienia odpowiedniej reprezentacji mniejszości w edukacji, a także w administracji publicznej i agencjach wykonawczych na szczeblu krajowym, regionalnym i gminnym;

64. wzywa Komisję do szerszego propagowania programów skupiających się na wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących edukacji w językach regionalnych i mniejszościowych w Europie; wzywa UE i Komisję do położenia większego nacisku na języki regionalne i mniejszościowe w przyszłej edycji programów Erasmus+, Kreatywna Europa i Europa dla Obywateli na podstawie nowych wieloletnich ram finansowych (WRF);

65. wyraża głębokie ubolewanie wobec faktu, że w niektórych państwach członkowskich uczniowie należący do mniejszości nie są przyjmowani do placówek powszechnego systemu oświaty, lecz umieszczani w szkołach specjalnych z uzasadnieniem, że nie znają wystarczająco języka, w którym prowadzone są lekcje; przypomina, że kształcenie w języku mniejszościowym lub przynależność do konkretnej mniejszości nie mogą być wykorzystywane jako pretekst do segregacji dzieci ze względu na tożsamość; wzywa państwa członkowskie, aby powstrzymały się od tego rodzaju segregacji i podjęły wystarczające działania umożliwiające tym uczniom udział w lekcjach prowadzonych w szkołach powszechnych; zachęca państwa członkowskie, aby rozważyły wprowadzenie do programów nauczania tematyki podstawowych praw człowieka, a w szczególności praw mniejszości, w celu promowania różnorodności kulturowej i tolerancji poprzez edukację;

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

Prawa językowe

66. zwraca uwagę, że język stanowi zasadniczy aspekt tożsamości kulturowej oraz praw człowieka przysługujących mniejszościom; podkreśla, że należy wspierać prawo do używania języka mniejszościowego zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym oraz bez dyskryminacji, na obszarach zamieszkałych przez znaczną liczbę osób należących do mniejszości, zapewnić możliwość przekazywania języków z pokolenia na pokolenia oraz chronić różnorodność językową w Unii; wzywa Komisję, aby wzmocniła plan zakładający wspieranie nauczania i używania języków regionalnych, jako potencjalny sposób na walkę z dyskryminacją językową w UE, oraz aby wspierała różnorodność językową; przypomina, że promowanie znajomości języków mniejszościowych wśród osób nienależących do danej mniejszości jest sposobem wspierania wzajemnego zrozumienia i uznawania;

67. podkreśla, że w rezolucji z dnia 11 września 2013 r. w sprawie języków europejskich zagrożonych wymarciem oraz różnorodności językowej w Unii Europejskiej⁽¹⁾ Parlament przypomniał, iż Komisja powinna zwrócić uwagę na to, że polityka niektórych państw członkowskich i regionów stwarza zagrożenie dla zachowania języków istniejących na ich poszczególnych obszarach, nawet jeżeli języki te nie należą do zagrożonych w kontekście europejskim; wzywa Komisję do przeanalizowania przeszkód administracyjnych i prawnych przeszkód utrudniających używanie danych języków;

68. zauważa, że w UE oprócz 24 języków urzędowych występuje 60 innych języków, które także stanowią część jej dziedzictwa kulturowego i językowego oraz którymi w danych regionach lub grupach posługuje się 40 mln ludzi; zauważa, że wielojęzyczność Unii Europejskiej jest wyjątkowa na tle innych organizacji międzynarodowych; zwraca uwagę, że zasada wielojęzyczności jest zapisana w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, która zobowiązuje UE do poszanowania różnorodności językowej oraz do wspierania bogatego dziedzictwa językowego i kulturowego Europy przez promowanie nauki języków i różnorodności językowej;

69. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby w przypadku organów administracyjnych i organizacji usług publicznych umożliwiły i promowały używanie języków regionalnych lub mniejszościowych w praktyce zgodnie z zasadą proporcjonalności, np. w relacjach między osobami i organizacjami prywatnymi a organami publicznymi; zachęca państwa członkowskie do udostępniania informacji i usług publicznych w tych językach, w tym w internecie, na obszarach zamieszkałych przez znaczną liczbę osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych;

70. zachęca państwa członkowskie, by wspierały dostęp do języków mniejszościowych i regionalnych przez finansowanie i wspieranie działalności w dziedzinie tłumaczeń, tworzenia dubbingu i napisów dialogowych oraz kodyfikację odpowiedniej i niedyskryminującej terminologii w rejestrach administracyjnych, handlowych, gospodarczych, społecznych, technicznych i prawnych;

71. zachęca organy samorządowe na danych obszarach do zadbania o używanie języków regionalnych i mniejszościowych; zachęca państwa członkowskie do wykorzystywania dobrych praktyk, które istnieją już w państwach członkowskich, jako wytycznych;

72. zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby promowały używanie języków regionalnych lub mniejszościowych na poziomie lokalnym i regionalnym; w tym celu usilnie zachęca władze samorządowe do zadbania o to, by języki te były używane w praktyce;

73. zachęca Komisję i państwa członkowskie do zadbania, by na obszarach zamieszkiwanych przez znaczną liczbę osób należących do mniejszości oznakowania i etykiety dotyczące bezpieczeństwa i ochrony, ważne obowiązkowe instrukcje i ogłoszenia publiczne mające znaczenie dla obywateli, bez względu na to, czy są podawane przez organy publiczne, czy przez sektor prywatny, oraz nazwy miejsc i oznaczenia topograficzne były zapisywane w prawidłowej formie i dostępne w językach powszechnie używanych w danym regionie, w tym na znakach wskazujących na wjazd do miejscowości lub wyjazd z miejscowości i na wszystkich innych znakach drogowych zawierających informacje;

74. zwraca uwagę, że wizualna reprezentacja języków regionalnych i mniejszościowych – znaki drogowe, nazwy ulic, nazwy instytucji administracyjnych, publicznych i handlowych itd. – ma zasadnicze znaczenie dla wspierania i ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych, jako że odzwierciedla i podnosi rangę języków regionalnych i mniejszościowych, zachęcając osoby należące do mniejszości narodowych i etnicznych do stosowania, ochrony i rozwijania konkretnej tożsamości językowej i praw językowych i do wyrażania wieloetnicznej tożsamości lokalnej, a także wzmacniając ich poczucie odpowiedzialności wynikające z przynależności do grup funkcjonujących w społeczności lokalnej lub regionalnej;

⁽¹⁾ Dz.U. C 93 z 9.3.2016, s. 52.

Wtorek, 13 listopada 2018 r.

75. wzywa państwa członkowskie do niestosowania lub do zniesienia praktyk prawnych uniemożliwiających dostęp mniejszości do pełnego zakresu zawodów wykonywanych w danym państwie; wzywa państwa członkowskie do zagwarantowania odpowiedniego dostępu do usług prawnych i wymiaru sprawiedliwości; podkreśla, że przedstawiciele mniejszości powinni zostać wyraźnie poinformowani o procedurach obowiązujących na podstawie prawa krajowego, jeżeli doszło do naruszenia ich praw jako osób należących do mniejszości;

76. zachęca Komisję i państwa członkowskie do uznania, że każda osoba należąca do mniejszości narodowej ma prawo do używania swojego nazwiska (patronimiku) i imion w języku mniejszościowym oraz do ich oficjalnego uznania, w tym w kontekście swobody przemieszczania się w UE;

77. zachęca Komisję i państwa członkowskie do podjęcia działań mających na celu usunięcie przeszkód administracyjnych i finansowych, które mogą narażać na szwank różnorodność językową na poziomie europejskim i krajowym, a także utrudniać korzystanie z praw językowych przysługujących osobom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz stosowanie tych praw; apeluje do państw członkowskich, aby położyły kres praktykom dyskryminacyjnym pod względem językowym;

Podsumowanie

78. wzywa Komisję do opracowania wspólnych ram dotyczących unijnych minimalnych norm ochrony mniejszości; zaleca, aby w ramach tych przewidziano mierzalne etapy pośrednie będące przedmiotem regularnych sprawozdań oraz obejmowały co najmniej:

- opracowanie – we współpracy z różnymi zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w ochronę praw mniejszości – wytycznych odzwierciedlających dobre praktyki w państwach członkowskich;
- zalecenie Komisji, z uwzględnieniem istniejących środków krajowych, pomocniczości i proporcjonalności;
- wniosek ustawodawczy dotyczący dyrektywy, sporządzony po odpowiedniej ocenie skutków, zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności obowiązującymi w państwach członkowskich i na podstawie wyżej wymienionych punktów, dotyczący minimalnych norm odnoszących się do mniejszości w UE, w tym jasnych poziomów referencyjnych i sankcji;

79. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zadbania, aby te ramy obejmowały gromadzenie danych, a także metodykę monitorowania i sprawozdawczości w oparciu o prace w terenie ukierunkowaną na kwestie finansowe i jakościowe, gdyż elementy te wspierają skuteczną politykę opartą na udokumentowanych faktach i mogą przyczynić się do poprawy skuteczności wprowadzanych strategii, działań i środków;

o

o o

80. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, rządowi i parlamentom państw członkowskich i państw kandydujących, OBWE, OECD, Radzie Europy i Organizacji Narodów Zjednoczonych.
